

Sygn. akt VIII U 1190/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2019 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Stańczyk
Protokolant:	p.o. protokolanta sądowego Magdalena Wajda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 stycznia 2019 roku w L.

sprawy G. W. i M. W.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników

na skutek odwołania G. W. i M. W.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 15 marca 2018 roku znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że M. W. spełnia warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 22 października 1991 roku do 31 grudnia 1991 roku.

Sygn. akt VIII U 1190/18

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 15 marca 2018 roku stwierdził, że M. W. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku. W uzasadnieniu organ rentowy argumentował, że dokonując zgłoszenia do ubezpieczenia G. W. – jako rolnik złożyła oświadczenie i wskazała datę rozpoczęcia przez M. W. pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1992 roku. Na tej podstawie Urząd Gminy w S. objął go ubezpieczeniem od tej daty. Brak jest więc podstaw do ustalenia okresu ubezpieczenia od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku (decyzja k. 157 akt KRUS).

M. W. oraz G. W. złożyli odwołanie od powyższej decyzji. W uzasadnieniu podnieśli, że od czasu przejścia gospodarstwa rolnego w 1991 roku przez cały czas prowadzili je wspólnie jako małżeństwo, w tym w okresie od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku. Wnioskodawca po zakończeniu pracy w (...) w L. z dniem 21 października 1991 roku nie korzystał z zasiłku dla bezrobotnych i zajął się pracą w gospodarstwie, które było prowadzone w sposób ciągły (odwołanie k. 3-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Organ podniósł, że w jego ocenie dokonując zgłoszenia M. W. do ubezpieczeń jego żona G. W. w złożonym oświadczeniu pod odpowiedzialnością karną wskazała faktyczną datę rozpoczęcia pracy w gospodarstwie rolnym, tj. dzień 1 stycznia 1992 roku (odpowiedź na odwołanie k. 9 a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje:

M. W., urodzony dnia (...), w dniu 21 lutego 2018 roku złożył wniosek o objęcie go ubezpieczeniem społecznym rolników w okresie od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku (wniosek k. 147 akt KRUS).

Zgodnie ze znajdującą się w aktach organu rentowego kartą ewidencyjną ubezpieczonego z Urzędu Gminy w S. wnioskodawca podlega ustawowo ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 1 stycznia 1992 roku (karta k. 1 akt KRUS).

Ponadto zgodnie z oświadczeniem z dnia 18 lutego 1992 roku żona wnioskodawcy – G. W. oświadczyła, że we wspólnym gospodarstwie rolnym o powierzchni 6,80 ha zamieszkuje i pracuje wraz z nią M. W. od dnia 1 stycznia 1992 roku (oświadczenie k. 140a akt KRUS).

Dodatkowo z zaświadczenia Wójta Gminy S. z dnia 24 stycznia 2018 roku wynika, że w dokumentach źródłowych brak jest informacji o naliczaniu i opłacaniu składek przez M. W. za 1991 rok (zaświadczenie k. 144 akt KRUS).

Na podstawie posiadanej dokumentacji organ rentowy w dniu 15 marca 2018 roku wydał zaskarżoną decyzję, w której stwierdził, że wnioskodawca nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 22 października do dnia 31 grudnia 1991 roku (decyzja k. 157 akt KRUS).

M. W. w okresie od dnia 15 lipca 1974 roku do dnia 31 lipca 1991 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...), a od dnia 1 sierpnia 1991 roku do dnia 21 października 1991 roku w Zakładach (...) w likwidacji (świadczenia pracy k. 145, 146 akt KRUS).

Wnioskodawca w dniu 4 lutego 1991 roku, na mocy umowy przekazania gospodarstwa rolnego w formie aktu notarialnego, nabył gospodarstwo rolne o powierzchni 0,50 ha (akt notarialny k. 110, zaświadczenie k. 149 akt KRUS).

Żona wnioskodawcy – G. W., na mocy umowy darowizny w formie aktu notarialnego z dnia 5 czerwca 1991 roku, nabyła gospodarstwo rolne o łącznej powierzchni 6,80 ha (zaświadczenie k. 34 a.s.; akt notarialny k. 112-113 akt KRUS).

M. W. po zakończeniu zatrudnienia w Zakładach (...), tj. od 22 października 1991r., rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego. Wykonywał wówczas wszystkie niezbędne czynności, polegające na uprawie gruntów. W międzyczasie wnioskodawca poszukiwał pracy, co ostatecznie okazało się bezskuteczne. Nie dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników bezpośrednio po zakończeniu zatrudnienia, ponieważ planował podjęcie pracy zawodowej. Faktycznie prace w gospodarstwie wnioskodawca wykonywał od śmierci swojego teścia w 1985 roku (zeznania wnioskodawczyni k. 18v, 47v a.s.; zeznania wnioskodawcy k. 18v-19, 47-47v a.s.; zeznania T. P. k. 46v a.s.; zeznania J. P. k. 47 a.s.).

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony na podstawie zeznań wnioskodawców i świadków oraz dowodów z dokumentów.

Przesłuchani świadkowie T. P. oraz J. P. zgodnie wskazali, że wnioskodawca w 1991 roku, po zakończeniu pracy w Zakładach (...) podjął pracę w gospodarstwie. Obaj mieszkają w sąsiedztwie wnioskodawcy i byli bezpośrednimi świadkami wykonywania przez niego czynności związanych z uprawą gruntów rolnych. J. P. zwrócił uwagę, że wnioskodawca w rzeczywistości już wcześniej, od śmierci swojego teścia, wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym.

Sąd dał również wiarę zeznaniom wnioskodawców M. W. oraz wnioskodawczynie G. W.. Są one zgodne z zeznaniami świadków. Sąd dał wiarę, że brak zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników od wcześniejszej daty wynikał z planowania podjęcia przez wnioskodawcę pracy zawodowej, co ostatecznie nie doszło do skutku.

Dowody z przedstawionych dokumentów okazały się wiarygodne. Nie były kwestionowane przez strony, a okoliczności w nich stwierdzone nie były sporne. Oświadczenie G. W. z dnia 18 lutego 1992 roku wskazuje, że jej mąż M. W. zamieszkuje i pracuje wraz z nią w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1992 roku, co jednak nie wyklucza, że faktycznie taki stan istniał również przed tą datą. Oświadczenie to nie jest dokumentem urzędowym co oznacza, że nie korzysta z domniemania zgodności jego treści ze stanem rzeczywistym.

Sąd Okręgowy w Lublinie zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Spór w niniejszej sprawie dotyczy możliwości objęcia wnioskodawcy obowiązkiem podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku co oznacza, że warunki do objęcia tym ubezpieczeniem powinny być rozpatrywane według przepisów obowiązujących w tym czasie, tj. w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym w okresie spornym (Dz. U. z 1991 r., nr 7, poz. 24, tekst jedn. ze zm.). Sąd zaznacza jednak, że zasady podlegania ubezpieczeniu oraz definicje legalne znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie nie uległy zmianie do dnia wydania zaskarżonej decyzji.

Jak stanowi art. 7 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny oraz domownik rolnika, jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Na takich samych zasadach, zgodnie z art. 16 ust. 1 cytowanej ustawy, rolnik lub domownik rolnika podlega z mocy ustawy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 6 pkt 1 omawianej ustawy rolnikiem jest osoba fizyczna prowadząca na własny rachunek działalność rolniczą jako posiadacz (samoistny albo zależny) gospodarstwa rolnego położonego w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle art. 5 przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka rolnika, chyba że ten małżonek nie pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.

W rozpatrywanym stanie faktycznym organ rentowy odmówił objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników M. W. w okresie od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku, ponieważ z dokumentacji wynika, że podjął on pracę w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1992 roku. Zgodnie ze stanowiskiem organu nie ma podstaw, aby objąć go ubezpieczeniem od wcześniejszej daty.

W ocenie Sądu stanowisko organu nie jest zasadne, ponieważ opiera się wyłącznie na oświadczeniu G. W. z dnia 18 lutego 1992 roku, zgodnie z którym jej mąż rozpoczął pracę w gospodarstwie od dnia 1 stycznia 1992 roku, a także na podstawie karty ewidencyjnej ubezpieczonego z Urzędu Gminy w S., gdzie wykazano okres ubezpieczenia od tej samej daty. Powyższe dokumenty nie są decydujące, ponieważ objęcie rolnika i jego małżonka ubezpieczeniem społecznym następuje z mocy ustawy, niezależnie od decyzji organu rentowego, bądź ewidencji z urzędu gminy. Przywołany wyżej art. 7 oraz art. 16 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wprost wskazuje, że podleganie powstaje ex lege. Oznacza to, że decyzje organu rentowego mają charakter wyłącznie deklaratoryjny i nie kreują tytułu do ubezpieczenia, a jedynie go potwierdzają lub stwierdzają brak warunków do powstania takiego tytułu. Natomiast samo powstanie obowiązku ubezpieczeń zależy od istnienia przesłanek materialnoprawnych, określonych w przepisach ustawy.

Wskazując ponownie na definicję rolnika zawartą w art. 6 pkt 1 omawianej ustawy Sąd zwraca uwagę, że istotą posiadania statusu rolnika jest prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym. W świetle art. 6 pkt 3 ustawy przez działalność rolniczą rozumie się działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej i leśnej. Natomiast jak stanowi art. 6 pkt 4 ustawy przez gospodarstwo rolne rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej.

Przy ocenie, czy w danym przypadku zaistniały warunki do powstania ubezpieczenia społecznego rolników z mocy ustawy należy zatem brać pod uwagę, czy ubezpieczony faktycznie prowadził działalność rolniczą w posiadanym przez siebie gospodarstwie rolnym. Prowadzenie działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oznacza prowadzenie na własny rachunek przez posiadacza gospodarstwa rolne działalności zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. Ponadto zgodnie z art. 38 pkt 1 omawianej ustawy przy ustalaniu podlegania ubezpieczeniu domniemywa się, że właściciel gruntów zaliczonych do użytków rolnych lub dzierżawca takich gruntów, jeżeli dzierżawa jest zarejestrowana w ewidencji gruntów i budynków, prowadzi działalność rolniczą na tych gruntach (wyrok SA w Białymstoku z dnia 13 grudnia 2017 r., III AUa 466/17, Lex nr 2441498).

W świetle ustalonego stanu faktycznego Sąd uznał, że wnioskodawca M. W. spełnił wszystkie materialnoprawne przesłanki do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku. Wnioskodawca prowadził bowiem działalność gospodarczą, tj. wykonywał stale wszystkie czynności wiążące się z taką pracą, w posiadanym gospodarstwie rolnym położonym w granicach Rzeczypospolitej Polskiej o obszarze użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego. Taką działalność podjął w dniu 22 października 1991 roku, tj. od dnia następnego po zakończeniu zatrudnienia w Zakładach (...), do dnia 31 grudnia 1991 roku. Bez wpływu na to ustalenie pozostają informacje zawarte w karcie ewidencyjnej z Urzędu Gminy w S. oraz w oświadczeniu G. W. z dnia 18 lutego 1992 roku, ponieważ odnoszą się one jedynie do okresu od dnia 1 stycznia 1992 roku, nie obejmując okresu wcześniejszego. Brak opłacania składek na ubezpieczenie rolników również nie wpływa na istnienie warunków do objęcia ubezpieczeniem zgodnie z cytowanymi przepisami. W związku z tym Sąd uznał, że wniesione odwołanie jest zasadne i zmienił zaskarżoną decyzję stwierdzając, że M. W. spełnia warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 22 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1991 roku.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy w Lublinie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.